

Sygn. akt III UK 212/17

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania R. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.
o stwierdzenie nieważności decyzji,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 18 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 7 września 2017 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił apelację R. S. (wnioskodawczyni) od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 5 grudnia 2016 r., sygn. akt IV U [...], oddalającego odwołanie od decyzji odmawiającej wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji ZUS z dnia 30 kwietnia 2013 r., orzekającej o zwrocie wniosku R. S. o wznowienie postępowania w sprawie prawa do wcześniejszej emerytury dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki.

Wnioskodawczyni zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie: 1) art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm., dalej jako u.s.u.s.), przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w stosunku do decyzji kończącej sprawę

zwrotu podania nie można wszcząć i zakończyć stosowną decyzją (pozytywną lub negatywną) orzekającą co do istoty w sprawie unieważnienia decyzji dotychczasowej, po dokonaniu oceny wadliwości takiej decyzji z punktu widzenia art. 156 § 1 k.p.a.; 2) art. 83a ust. 4 u.s.u.s., przez jego niewłaściwe zastosowanie w badanej sprawie, stanowiące konsekwencję przyjęcia, że sprawa w przedmiocie stwierdzenia nieważności (służącej wyłącznie ustaleniu wad procesowych decyzji ostatecznej) jest sprawą, w której organ orzeka o ustaleniu uprawnienia do emerytury lub o wysokości emerytury, a przez to że działa wyłączenie art. 83a ust. 2 u.s.u.s. w zw. z art. 180 i art. 156 k.p.a. i że wyłącznym trybem nadzwyczajnym w takim postępowaniu jest tryb ponownego ustalenia prawa określony w art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 z późn. zm., dalej jako u.e.r.) w zw. z art. 123 u.s.u.s.; 3) art. 180 § 1 k.p.a., przez nieuprawnione przyjęcie, że przepis ten nie miał zastosowania w sprawie a tym samym tamował możliwość prowadzenia przez organ rentowy postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności (unieważnienia prawomocnej decyzji) służącego eliminacji decyzji obciążonej kwalifikowaną wadliwością określoną w art. 156 § 1 k.p.a.

Wnioskodawczyni wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona oraz że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.). Wyjaśniła, iż oczywistość naruszenia regulacji wskazanych w *petitum* skargi kasacyjnej odnosi się do naruszenia art. 83a ust. 4 u.s.u.s. Jej zdaniem proste zestawienie przedmiotów spraw administracyjnych wymienionych w tym przepisie oraz przedmiotu wskazanego w decyzji, którą zaskarżono wnioskiem o unieważnienie (decyzja o zwrocie podania z powodu właściwości sądu powszechnego na podstawie art. 66 § 3 k.p.a.), wskazuje, że nie mogło działać wyłączenie trybu nieważnościowego, jakie legło u podstaw zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku I instancji.

Dalej wnioskodawczyni wskazała, iż niezależnie od tego skarga kasacyjna zasługuje na nadanie jej biegu z przyczyny określonej w art. 389⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne, jakie wyłoniło się na tle rozpoznawanej ponownie sprawy, sprowadza się do konieczności określenia kwestii fundamentalnej: czy sąd

odwoławczy (sąd ubezpieczeń społecznych) w sprawie z odwołania od decyzji ZUS natury procesowej (orzekającej o odmowie wszczęcia postępowania nieważnościowego) może - zasłaniając się naturą stosunku prawa materialnego, tzn. stosunku ubezpieczenia społecznego - tamować wszelką możliwość dochodzenia przez stronę eliminacji z obrotu prawnego decyzji wydanych z najcięższymi wadami procesowymi, skutkującymi ich nieważnością i rodzącymi odpowiedzialność organu (do poniesienia której sądy obu instancji nie dopuściły), o jakiej mowa w art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa (Dz.U. z 2016 r., poz. 1169)?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 stycznia 2014 r., II UK 242/13 (LEX nr 1415119) wyjaśnił, że skoro sąd orzekający w sprawach ubezpieczeń społecznych może stosować jedynie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, to w sferze zarzutów proceduralnych skarga kasacyjna musi się opierać na podstawie naruszenia przepisów postępowania cywilnego (art. 398³ § 1 pkt 2 w związku z art. 1 k.p.c.). Wynika z tego, że art. 83a ust. 2 i 4 u.s.u.s. - na którym opiera się skarga wnioskodawczynie - nie będąc ani przepisem postępowania cywilnego, ani przepisem prawa materialnego, nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Zgodnie z powołanym wyżej wyrokiem podstawy takiej nie mogą również stanowić przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, a zatem także powołany w skardze art. 180 § 1 k.p.a. W tej sytuacji przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogłoby prowadzić do jej uwzględnienia w ramach powołanych w niej podstaw.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.